

LIETUVOS RESPUBLIKOS MIŠKŲ ĮSTATYMAS

1994 m. lapkričio 22 d. Nr. I-671
Vilnius

I. BENDRIEJI NUOSTATAI

1 straipsnis. Pagrindinės miškų politikos kryptys

Miškas yra vienas pagrindinių Lietuvos gamtos turtų, tarnaujantis valstybės ir piliečių gerovei, saugantis kraštovaizdžio stabilumą ir aplinkos kokybę, tvarkomas pagal nenutrūkstamo ir daugiatislio naudojimo principus, laiduojant nuosavybės formų įvairovę. Lietuvoje dominuoja valstybinė miškų nuosavybė.

Miškuose turi būti efektyviai ūkininkaujama, nepažeidžiami valstybės ekonominiai ir ekologiniai interesai.

Miškuose turi būti užtikrinta aplinkos, augalijos ir gyvūnijos įvairovės, kraštovaizdžio, gamtinių, kultūrinių vertybių apsauga ir jų harmoninga sąveika.

Lietuvos teritorijos miškingumas turi būti didinamas, jo didinimo galimybės nustatomos rengiant teritorinio planavimo (kraštotvarkos) dokumentus.

Valstybės miškų politiką formuoja Lietuvos Respublikos Seimas, o ją įgyvendina Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliota Miškų ūkio ministerija.

2 straipsnis. Įstatymo tikslai ir galiojimas

Miškų įstatymas nustato visų Lietuvos Respublikos miško valdytojų, savininkų ir naudotojų teises ir pareigas naudojant, atkuriant, auginant ir saugant miškus, derina miško savininkų ir visuomenės interesus, nustato pagrindinius miškų tvarkymo principus.

Tais atvejais, kai Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse yra nustatytos kitos miško naudojimo, atkūrimo ir apsaugos taisyklės, negu numato Lietuvos Respublikos miškų įstatymas, yra taikomos tarptautinės sutarties taisyklės.

3 straipsnis. Pagrindinės sąvokos

Miško žemė – apaugęs mišku (medynai) ir neapaugęs mišku (kirtavietės, žuvę medynai, miško aikštės, medelynai, daigynai, miško sėklinės plantacijos ir žaliaviniai krūmynai bei plantacijos) plotas. Miško žemei taip pat priskiriami tame pačiame plote esantys miško keliai ir sausinimo grioviai, kvartalų, technologinės ir priešgaisrinės linijos, medienos sandėliai bei kiti su mišku susijusių įrengimų užimti plotai, poilsio aikštelės, žvėrių pašarų aikštelės, pelkės, smėlynai, taip pat žemė, skirta miškui įveisti.

Miško žemė gali būti miškų ūkio arba konservacinės paskirties.

Miškas – ne mažesnis kaip 0,1 ha, apaugęs medžiais ir kita miško augalija arba laikinai jos netekęs (kirtavietės, degimvietės), žemės plotas.

Laukuose, pakelėse, prie vandens telkinių, miestuose ar gyvenvietėse bei kapinėse esančios medžių grupės, siauros – iki 10 m pločio – medžių juostos, gyvatvorės, pavieniai medžiai bei krūmai ir miestuose bei kaimo vietovėse esantys žmogaus įveisti parkai nelaikomi mišku. Šių želdinių priežiūros, apsaugos ir naudojimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

Miško valda – privačios arba valstybinės nuosavybės teise valdomas miško žemės sklypas.

Miško savininkai – valstybė ir Lietuvos Respublikos piliečiai, įstatymo nustatyta tvarka įgiję nuosavybės teisę į miškus.

Valstybinio miško valdytojai – miškų urėdijos, rezervatai, valstybiniai parkai, įmonės bei organizacijos, kurioms įstatymų ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka suteikta miškų valdymo teisė.

Miško naudotojai – miško valdytojai ir privataus miško savininkai bei miško nuomininkai, naudojantys miško išteklius, taip pat kiti juridiniai ir fiziniai asmenys, kurie įgijo miško išteklių naudojimo teisę.

Miškų urėdija – valstybinių miškų valdymo ir tvarkymo institucija, nustatyta tvarka jai suteiktoje valdyti valstybinėje žemėje atkurianti, prižiūrinti, sauganti mišką bei naudojanti miško išteklius. Miškų urėdijų tipinius nuostatus tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

Regioninė valstybinė miškų inspekcija – inspekcija, vykdomi jai priskirtoje teritorijoje miškų urėdijų, kitų miškų valdytojų, naudotojų ir savininkų valstybinę miškų kontrolę.

Miško ištekliai – mediena, techninė žaliava, vaistažolės, grybai, uogos, riešutai, miško augalai, numesti ragai, miško gyvūnai.

Miškų grupė – miško plotai, kuriuose panašūs pagrindiniai ūkio tikslai, ūkininkavimo režimas ir miškų funkcinė paskirtis.

Valstybinės miškų tarnybos pareigūnai – Miškų ūkio ministerijos, jos regioninių valstybinių miškų inspekcijų, miškų urėdijų ir valstybinių parkų vadovaujantys darbuotojai ir specialistai, kurių sąrašą tvirtina miškų ūkio ministras.

4 straipsnis. Miškų grupės

Miškai skirstomi į keturias grupes.

I grupė – rezervatiniai miškai. Valstybinių rezervatų, valstybinių parkų bei biosferos monitoringo teritorijose esančių rezervatų ir rezervatinių apyribių miškai.

Ūkininkavimo tikslas – palikti miškus natūraliai augti. Jokie miško kirtimai, išskyrus Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatyme ir rezervatų nuostatuose numatytus atvejus, neatliekami.

II grupė – specialios paskirties miškai. Joje skiriami du pogrupiai.

A – ekosistemų apsaugos miškai. Kraštovaizdžio, telmologinių, pedologinių, botaninių, zoologinių, botaninių-zoologinių draustinių ir draustinių, esančių valstybiniuose parkuose bei biosferos monitoringo teritorijose, miškai, saugomų gamtos išteklių sklypų bei priešeroziniai ir kiti miškai.

Ūkininkavimo tikslas – išsaugoti arba atkurti miško ekosistemas. Leidžiami atkuriamieji kirtimai gamtinę brandą pasiekusiuose medynuose bei tokie kirtimai atitinkamų saugomų teritorijų nuostatuose numatytais atvejais ir kitos brandos amžiaus medynuose, visų rūšių ugdymo ir sanitariniai kirtimai.

B – rekreaciniai miškai. Miško parkai, kurortiniai miškai, valstybinių parkų rekreacinių zonų miškai, rekreaciniai miško sklypai ir kiti miškai.

Ūkininkavimo tikslas – formuoti ir išsaugoti rekreacinę miško aplinką. Leidžiami atkuriamieji kirtimai gamtinę brandą pasiekusiuose medynuose, visų rūšių ugdymo, sanitariniai ir kraštovaizdžio formavimo kirtimai.

III grupė – apsauginiai miškai. Tai geologinių, geomorfologinių, hidrografinių, kartografinių ir kultūrinių draustinių bei šių rūšių draustinių, esančių valstybiniuose parkuose bei biosferos monitoringo teritorijose, miškai, apsaugos zonų ir kiti miškai.

Ūkininkavimo tikslas – formuoti produktyvius medynus, galinčius atlikti dirvožemio, oro, vandens, žmogaus gyvenamosios aplinkos apsaugos funkcijas. Leidžiami neplyni ir nedidelio ploto (iki 6 ha) plyni, ugdymo bei sanitariniai kirtimai.

IV grupė – ūkiniai miškai. Tai visi kiti miškai, nepriskirti I-III miškų grupėms, tarp jų valstybinių parkų ūkinių zonų miškai.

Ūkininkavimo tikslas – laikantis gamtos apsaugos reikalavimų formuoti produktyvius medynus, nepertraukiamai tiekti medieną. Leidžiami visi kirtimai. Plynų kirtimų biržės negali būti didesnės kaip 10 hektarų.

Miškų ūkio ministerijai leidus, plynų kirtimų biržės pagal miškotvarkos projektus III miškų grupėje gali būti padidintos iki 8 ha, IV – iki 15 ha. Kitais atvejais biržės didinti galima tik suderinus su Aplinkos apsaugos ministerija.

Paskiros draustinių ir rekreacinių miškų dalys, remiantis teritorinio planavimo dokumentais, gali būti priskirtos skirtingoms miškų grupėms.

Miškų skirstymo į grupes tvarką nustato, o kitus miškus nustatytoms grupėms priskiria Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

5 straipsnis. Miškų nuosavybė

Pagal nuosavybės formas miškai skirstomi į valstybinius ir privačius.

Miškų nuosavybės santykius reguliuoja šis įstatymas, Lietuvos Respublikos žemės įstatymas bei kiti įstatymai.

Privačių miškų valdos neskaidomos į dalis, jei valda yra arba tampa mažesnė kaip 5 ha. Saugomose teritorijose tai reguliuoja Saugomų teritorijų įstatymas.

Pirkti mišką tomis pačiomis sąlygomis turi pirmenybę:

- 1) gretimų valdų savininkai;
- 2) asmenys, turintys aukštąjį arba specialųjį vidurinį miškininkystės išsilavinimą.

Miško žemė visuomenės poreikiams iš miško valdytojų ir savininkų gali būti paimama (išperkama) Žemės įstatymo nustatyta tvarka.

Lietuvos Respublikai išimtinės nuosavybės teise priklauso valstybinės reikšmės miškai, jeigu jie yra priskirti:

- 1) valstybiams rezervatams, nacionalinių ir regioninių parkų rezervatams;
- 2) Kuršių nerijos nacionaliniam parkui;

3) apsauginiams miškams iki 7 km pločio juostoje nuo Baltijos jūros ir Kuršių marių, ypač vertingiems rekreaciniams miškams, miškų mokslinio tyrimo ir mokymo bei selekcinės sėklininkystės objektams, kurortų sanitarinės apsaugos I–II zonoms, miestų miškams, miško parkams, miško genetiniams rezervatams, miško medelynams ir miško sėklinėms plantacijoms.

Valstybinės reikšmės miškams taip pat priskiriami kiti pagal Lietuvos Respublikos žemės reformos ir kitus įstatymus neprivatizuotini miškai, išskyrus miškus, kurie įstatymų nustatyta tvarka grąžinami privatinėn nuosavybėn.

6 straipsnis. Valstybinės miško žemės nuoma

Valstybinė miško žemė nenuomojama. Išimtį sudaro vykdant žemės reformą likę neprivatizuoti nedideli, tarp privačių valdų įsiterpę, teritoriškai nepatogūs miškų urėdijoms ir valstybiams parkams valdyti miško žemės sklypai. Šie sklypai gali būti išnuomojami fiziniams ir juridiniams asmenims Lietuvos Respublikos žemės ir Žemės nuomos įstatymų nustatyta tvarka.

7 straipsnis. Valstybinis miškų valdymas ir Miškų įstatymo vykdymo priežiūra

Valstybinių miškų savininko funkcijas atlieka Lietuvos Respublikos Vyriausybė arba jos įgaliota valstybinė institucija. Miškų ūkio ministerija vykdo visų Lietuvos miškų valstybinio valdymo funkcijas.

Miškų ūkio ministerija ir jos regioninės valstybinės miškų inspekcijos kontroliuoja, kaip vykdomas Miškų įstatymas, vykdo Lietuvos Respublikoje valstybinę miškų būklės, naudojimo, atkūrimo ir apsaugos kontrolę. Miškų urėdijų ir valstybinių parkų valstybinės miškų tarnybos pareigūnams gali būti pavedama jiems priskirtų kontroliuoti miško savininkų, valdytojų ir naudotojų miškų būklės naudojimo, atkūrimo ir apsaugos valstybinė kontrolė. Valstybinės miškų kontrolės nuostatus tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

Valstybinės miškų tarnybos pareigūnai turi teisę: turėti ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka nešioti tarnybinių ginklų, stabdyti visų rūšių transportą, gabenantį medieną miškuose esančiais keliais bei miško žemės teritorijoje, ir tikrinti šios medienos įsigijimo bei transportavimo teisėtumo dokumentus, sustabdyti, apriboti arba uždrausti neteisėtą

ūkinę veiklą miško valdoje, jeigu ja pažeidžiamas šis įstatymas, kitų norminių aktų reikalavimai ar daroma žala miškui.

Valstybinės miškų tarnybos pareigūnai neturi teisės dirbti samdos pagrindais, būti steigėjais ir akcininkais privačiose medienos ruošos, medienos perdirbimo, prekybos mediena ir medžioklės aptarnavimo įmonėse.

Valstybinės miškų tarnybos pareigūnų nuostatus tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

Aplinkos apsaugos ministerija, vykdydama valstybinį gamtos išteklių naudojimo reguliavimą miškuose bei jų apsaugos kontrolę:

kontroliuoja nustatyta tvarka Lietuvos teritorijos miškingumo didinimą, miškų išdėstymą ir kraštovaizdžio formavimą;

atlieka miškų naudojimo programų ekspertizę ir kontroliuoja, kaip šios programos vykdomos;

derina pagrindinio kirtimo apimtis ir kontroliuoja, ar laikomasi patvirtintos kirtimo normos;

derina miškotvarkos projektus ir kontroliuoja, kaip miško valdytojai ir savininkai laikosi šio miškotvarkos projekto reikalavimų naudodami ir atkurdami miškus;

derina ir kontroliuoja, kaip miško žemė paverčiama kitomis naudmenomis;

derina melioracijos, bendro naudojimo kelių, naudingųjų iškasenų telkinių, komunikacinių bei kitų statybos objektų dislokavimo vietas ir projektus;

kartu su Miškų ūkio ministerija nustato miškų ūkio veiklos apribojimus saugomose teritorijose, grybų, uogų, riešutų, vaistažolių ir kitų miško produktų rinkimo tvarką ir kontroliuoja jos laikymąsi, numato retų bei nykstančių augalų, grybų, gyvūnų apsaugos priemones, kontroliuoja, kad jos būtų įgyvendintos;

tvirtina gyvūnų ir vaistažolių naudojimo limitus, reglamentuoja ir kontroliuoja miško gyvūnų apskaitą ir naudojimą;

derina ir kontroliuoja aviacheminių kovos priemonių naudojimą prieš miško kenkėjus.

8 straipsnis. Ekonominis miškų ūkio reguliavimas

Miškų urėdijų miškų atkūrimo, ugdymo, priežiūros, apsaugos, medienos ruošos bei miškotvarkos darbai, gamybinių ir gyvenamųjų objektų statybos ir remonto, miško kelių tiesimo ir remonto, žemės sausinimo sistemų priežiūros darbai, pagrindinių priemonių įsigijimas ir remontas bei kita miškų ūkio veikla apmokama iš Miško fondo lėšų.

Miško fondas miškų urėdijose sudaromas: iš pajamų už parduotą nenukirstą mišką ir žaliavinę medieną (miške, tarpiniame ir galutiniame sandėlyje), šalutinį miško naudojimą (šienavimas ir gyvulių ganymas, medžių sula, grybai ir uogos, vaistažolės, miško paklotės ir lapų rinkimas), antraeilių miško medžiagų ruošą (sakų, kelmų, karnų ir žievės, šakelių, naujametinių eglių ir kitų dekoratyvinių medžiagų), už išnuomotus miško plotus medžioklei, poilsio ir verslų organizavimui, pajamų už parduotą žemės ūkio ir medžioklės produkciją, miško sėklas, sodmenis bei suteiktas įvairias paslaugas, iš gautų lėšų už atlygintus miškų ūkio nuostolius dėl pagrindinės tikslinės žemės naudojimo paskirties pakeitimo, nuostolius, netesības ir baudas už miško pažaidas bei Nenukirsto miško pardavimo taisyklių pažeidimą ir kitų pagal Miško fondo sudarymo ir naudojimo tvarką numatytų šaltinių.

Miško fondas neapmokestinamas, jo sudarymo ir naudojimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

Miško fondas taip pat gali būti sudaromas valstybiniuose parkuose bei kitose miško įmonėse ir organizacijose.

Žemės mokestis už miško žemę neimamas.

Miškų urėdijų ir valstybinių parkų padaliniai, perdirbantys žaliavinę medieną, ją perka ta pačia tvarka kaip ir kiti medienos vartotojai ir moka įstatymų nustatytus mokesčius.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė gali teikti subsidijas bei lengvatinius kreditus miškams įveisti, atkurti, auginti, priešgaisrinei ir sanitarinei miškų apsaugai bei miškų infrastruktūrai

plėtoti. Jeigu ribojama miško valdytojų, savininkų ir naudotojų ūkinė veikla, jiems teikiamos mokesčių bei kitos lengvatos ir kompensacijos įstatymų ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka.

Racionaliau ir efektyviau miškų ūkiui tvarkyti miško savininkai gali savanoriškai jungtis į kooperacines struktūras, kurti tikslinius fondus ar kitaip kaupti lėšas miško ūkinei veiklai plėtoti. Lietuvos Respublikos Vyriausybė skatina šių struktūrų veiklą.

9 straipsnis. Piliečių buvimas miške

Piliečiai turi teisę laisvai lankytis miškuose, išskyrus rezervatų ir specialios paskirties (pasienio zona, kariniai objektai ir kt.) miškus. Jie gali rinkti vaistažoles, vaisius, riešutauti, uogauti ir grybauti, laikyti bites aviliuose ir bitidėse, laikydamiesi šio įstatymo ir Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo bei poįstatyminių aktų. Išimtį sudaro privatūs miškai iki 100 m atstumu apie miško savininkų sodybas ir miškai, kuriuose tai apribota kitų įstatymų.

Rajonų ir miestų savivaldybės miškų urėdijų ir valstybinių parkų teikimu, o miestų miškuose – be šio teikimo, kai yra svarbių priežasčių (didelis gaisrų pavojus, miško kirtimai, specializuoto ūkio plotai, saugomi objektai, būtinumas išsaugoti miško išteklius, miško verslai ir pan.), gali visuose miškuose uždrausti ar apriboti piliečių lankymąsi bei vaistažolių, grybų, uogų ir kitų miško produktų rinkimą.

Miškų lankymą ir miško produktų rinkimą saugomose teritorijose reguliuoja Saugomų teritorijų įstatymas ir šių teritorijų nuostatai.

Uždraustų ar apribotų lankyti miškų ribas rodo miško valdytojo, savininko ar naudotojo pastatyti informaciniai ženklai.

Miško lankytojai, pastebėję miške gaisrą, privalo jį užgesinti, o jeigu negali užgesinti, turi nedelsdami pranešti miškų urėdijai, valstybiniam parkui, valstybinei priešgaisrinės apsaugos tarnybai, policijai ar vietos savivaldybei.

II. MIŠKO NAUDOJIMAS

10 straipsnis. Miško savininkų, valdytojų ir naudotojų pareigos

Miškai turi būti tvarkomi pagal miško nenutrūkstamo naudojimo principą, kad mediena bei kita miško produkcija būtų nuolat tiekiama ir būtų išlaikyta metinė ar periodinė pusiausvyra tarp medienos prieaugio ir jos paruošų.

Miško valdytojai, savininkai ir naudotojai privalo saugoti miškus nuo gaisrų, kenkėjų, ligų ir kitų neigiamų veiksnių, laiku ir tinkamai atkurti iškirstą mišką, mišką naudoti tokiais būdais, kurie padėtų mažinti neigiamą poveikį aplinkai, racionaliai ūkininkauti miško žemėje (miške), palaikyti dirvožemio našumą, išsaugoti biologinę įvairovę, laikytis šiame bei kituose įstatymuose ir poįstatyminiuose aktuose nustatytų taisyklių.

Miško naudotojai privalo sutvarkyti miško plotus, kurie buvo sudarkyti naudojant mišką, taip, kad jie tiktų naudoti pagal paskirtį, tausoti miško kelius, sausinimo sistemas ir kitus technologinius įrenginius, nepažeisti miško valdytojų, savininkų ir kitų naudotojų teisių bei teisėtų interesų.

Miško valdytojai ir naudotojai valstybiniuose miškuose privalo laikytis Nenukirsto miško pardavimo taisyklių. Šias taisykles tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė. Valstybiniuose miškuose medienos ruošėjai per miško naudojimo leidime nustatytus terminus, įskaitant pratęstus terminus, privalo iškirsti mišką ir išvežti pagamintą medieną. Miško kirtimo ir pagamintos medienos išvežimo terminai, jeigu medienos ruošėjas pageidauja, pratęsiami laikotarpiui iki 6 mėnesių. Per nustatytą terminą, įskaitant ir pratęstąjį, neiškirstas miškas ir neišvežta žaliavinė mediena neatlygintinai pereina miško valdytojo žinion ir realizuojama bendrais pagrindais, o gautos lėšos įskaitomos į Miško fondą.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta žaliavinės medienos apskaitos ir ženklinimo tvarka yra privaloma visiems miško valdytojams, savininkams ir naudotojams.

11 straipsnis. Miško valdytojų, savininkų ir naudotojų teisė naudotis mišku bei jo ištekliais

Privačių miškų savininkai teisę naudotis mišku įgyja gavę žemės sklypo nuosavybę patvirtinantį dokumentą.

Privačių miškų tvarkymo ir naudojimo nuostatus tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

Valstybinio miško išteklių naudojimo teisę įgyjama gavus atitinkamą miško valdytojo leidimą. Tokio leidimo išdavimo tvarką nustato Miškų ūkio ministerija.

Mišakai gali būti naudojami medienos ir kitų miško produktų ruošai, poilsiui, moksliniams tyrimams, mokymui, medžioklei, bitininkystei, gamtinių kompleksų apsaugai bei kitiems šiam įstatymui neprieštaraujantiems tikslams.

Miško valdytojai ir savininkai nustatyta tvarka gali išnuomoti miško plotus medžioklei, vaistažolių ruošai, poilsiui, moksliniams tyrimams, šalutiniam miško naudojimui.

Miško naudotojai turi teisę leidime nustatyta tvarka tiesti technologinius miško kelius, įrengti miško produkcijos krovimo bei transporto stovėjimo aikšteles, montuoti gamybinius įrengimus ir atlikti kitus su miško ruoša susijusius darbus.

Miško naudojimo nustatyti terminai ir sąlygos įrašomi miško naudojimo leidimuose.

Miško naudotojų teises saugo Lietuvos Respublikos įstatymai. Pažeistos teisės turi būti atstatomos, o padaryti nuostoliai – atlyginami.

Miško naudojimo teisės gali būti apribotos įstatymų nustatyta tvarka visuomenės, aplinkos bei miško apsaugos interesais.

Užsienio valstybių subjektams teisė naudoti miško išteklius gali būti suteikta Lietuvos Respublikos įstatymų ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka.

12 straipsnis. Miško išteklių naudojimo teisės nutraukimas

Valstybinio miško išteklių naudojimo teisė nutraukiama, kai: pasibaigia miško naudojimo terminas; miško naudotojas savo noru atsisako naudoti mišką; nesilaikoma leidime naudoti mišką nustatytų reikalavimų ir miško kirtimo bei apsaugos taisyklių; perleidžiama miško naudojimo teisė ar likviduojamas juridinis asmuo, kuris turėjo teisę naudoti miško išteklius; miškas paimamas visuomenės poreikiams, taip pat miško ir aplinkos apsaugos interesais.

Miško išteklių naudojimo teisė privačiuose miškuose nutraukiama Privačių miškų tvarkymo ir naudojimo nuostatuose nustatyta tvarka.

13 straipsnis. Miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis

Miško žemė gali būti paverčiama kitomis naudmenomis tik išimtiniais atvejais, derinant valstybės, miško savininko ir visuomenės interesus, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka.

Miško iškirtimas technologinėms ir gamybinėms miškų ūkio reikmėms (daigynams įrengti, miško ūkiniam keliams tiesti, priešgaisrinėms juostoms, technologiniams proskiebiams, poilsio aikštelėms ir medienos sandėliams įrengti, nustatyta tvarka žvyrai ir smėliui kasti ūkio reikmėms, kitiems miško įrenginiams) nėra miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis.

Jeigu įstatymų nustatyta tvarka įveisiamas miškas ne miško žemėje, šiam plotui įsigalioja Miškų įstatymas.

14 straipsnis. Miško žemės sausinimas, tręšimas ir kelių tiesimas

Miško žemės sausinimas, tręšimas ir nuodingųjų cheminių medžiagų naudojimas negali prieštarauti Aplinkos apsaugos įstatymui ir atitinkamiems norminiams aktams.

Miško žemės sausinimo sistemų ir miško kelių, einančių per keleto miško savininkų ir valdytojų valdas, priežiūrą ir remontą privalo atlikti tų valdų savininkai ir valdytojai.

Nedideli miško žemės sausinimo sistemų priežiūros darbai atliekami, miško keliai tiesiami miško savininkų, valdytojų, naudotojų ir miško fondo lėšomis.

Kiti visų miškų sausinimo darbai finansuojami iš biudžeto.

15 straipsnis. Tarnybinės žemės dalos

Miškų urėdijos ir valstybiniai parkai turi teisę jiems suteiktose žemėse skirti savo darbuotojams tarnybines žemės dalas. Jų skyrimo normas ir tvarką nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė. Ši žemė neprivatizuojama.

III. VALSTYBINIS MIŠKŲ KADASTRAS IR MIŠKOTVARKOS PROJEKTAS

16 straipsnis. Valstybinė miškų inventorizacija, miškų apskaita ir miškų kadastras

Valstybinės miškų inventorizacijos ir miškų apskaitos tikslas – įvertinti miško išteklius, jų kokybę, teikti žinias apie miškų gamtinę ir ūkinę būklę.

Valstybinė miškų inventorizacija atliekama visose miško valdose. Miškų urėdijose, valstybiniuose rezervatuose ir valstybiniuose parkuose inventorizuojamos ir apskaitomos ne tik miško, bet ir ne miško žemės (žemės ūkio naudmenos, vandenys ir pan.).

Valstybinės miškų inventorizacijos specialistai turi teisę į visas miško valdas, atlikti inventorizacijos darbus ir gauti reikiamą informaciją jai vykdyti.

Valstybinės miškų inventorizacijos ir miškų apskaitos tvarką, turinį ir periodiškumą nustato Miškų ūkio ministerija, o saugomose teritorijose (rezervatai, valstybiniai parkai ir valstybiniai draustiniai) – Miškų ūkio ministerija kartu su Aplinkos apsaugos ministerija.

Remiantis valstybinės miškų inventorizacijos duomenimis, tvarkoma miškų apskaita, sudaromas valstybinis miškų kadastras bei rengiami miškotvarkos projektai.

Valstybinis miškų kadastras apima visumą duomenų apie miškus, jų priklausomybę, miško išteklių kiekį bei kokybę ir ekonominę vertę. Jo turinį ir sudarymo tvarką nustato Miškų ūkio ministerija kartu su Žemės ūkio ministerija ir Aplinkos apsaugos ministerija.

Valstybinė miškų inventorizacija ir apskaita privačiuose miškuose atliekama valstybės lėšomis, kituose miškuose – valstybės, miško valdytojų ir miško fondo lėšomis.

17 straipsnis. Miškotvarkos projektas

Miškotvarkos projektas yra pagrindas miško ūkiui organizuoti. Jis privalomas visoms miško valdoms, išskyrus savininkų, turinčių miškų iki 3 ha ne miškų masyvuose. Miškai turi būti tvarkomi, naudojami ir atkuriami pagal šį projektą. Miškų ūkio ministerija, atsižvelgdama į valdos dydį, nustato jo turinį ir kitus rodiklius, taip pat medynų kirtimo amžių visuose miškuose. Pagrindiniai kirtimai atliekami brandžiuose, perbrendusiuose miškuose, miško kirtimo taisyklėse numatytais atvejais ir pribrežtančiuose medynuose. Metinė pagrindinių kirtimų norma nustatoma kiekvienam miškų valdytojui bei savininkui pagal Miškų ūkio ministerijos patvirtintą metodiką. Privalomos vykdyti projekto dalys – pagrindinių kirtimų norma, miško atkūrimas bei gamtos apsaugos reikalavimai.

Lietuvos Respublikos miško kirtimo normą valstybiniuose miškuose tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

Valstybinių miškų valdytojai, turintys miškų daugiau kaip 500 ha, ir piliečiai, valdantys bendrosios nuosavybės teise daugiau kaip 500 ha miškų, privalo neviršyti metinės pagrindinių kirtimų normos, išskyrus stichinių nelaimių atvejus ir jeigu ši norma nebuvo išnaudota ankstesniais metais, skaičiuojant nuo jos patvirtinimo metų. Kitais atvejais leidimą viršyti metinę pagrindinių kirtimų normą gali leisti tik Miškų ūkio ministerija, suderinusi su Aplinkos apsaugos ministerija. Kiti miško savininkai ir valdytojai, nepažeisdami miško kirtimo taisyklių reikalavimų, gali nukrypti nuo metinės normos, bet privalo laikytis dešimtmečio kirtimų normos.

Miškotvarkos projektai tvirtinami Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka.

Miškotvarkos projektus rengia valstybinė miškotvarkos tarnyba ar Miškų ūkio ministerijos leidimus (licencijas) turintys fiziniai ir juridiniai asmenys. Šiuos leidimus turintys asmenys gali atlikti ir miškų inventorizaciją, o inventorizavimo duomenis pateikti valstybinei miškotvarkos tarnybai.

Miškotvarkos projektai rengiami valstybės, miško savininkų, valdytojų ir miško fondo lėšomis.

IV. MIŠKO ATKŪRIMAS, AUGINIMAS IR KIRTIMAS

18 straipsnis. Miško atkūrimas ir įveisimas

Mišką privalo atkurti jo valdytojai, savininkai bei naudotojai savo lėšomis, vadovaudamiesi Miškų ūkio ministerijos patvirtintais nuostatais.

Miškas ne miško žemėse gali būti įveisiamas suderinus su miesto (rajonų) žemėtvarkos tarnyba pagal žemėtvarkos ar miškotvarkos projektus. Jis įveisiamas valstybės, miško valdytojų, savininkų ir miško fondo lėšomis.

Želdintuose kirtavietėse ir degimvietėse dirbtiniu būdu miškas atkuriamas ne vėliau kaip per dvejus metus po jų atsiradimo. Miškas dirbtiniu būdu įveisiamas ir atkuriamas genetiniu-ekologiniu pagrindu, selekcinės kilmės sodmenimis (sėklomis). Valstybinės miškų tarnybos pareigūnai gali uždrausti miško valdytojams, savininkams ir naudotojams tolesnius pagrindinius kirtimus, kol nebus atkurtas iškirstasis miškas. Išimtys leidžiamos, kai dėl stichinių nelaimių miškas žūva dideliuose plotuose.

Miško atkūrimas ir įveisimas taip pat apima menkaverčių medynų rekonstrukciją, želdinių (dirbtinai įveistų ir natūraliai atžėlusių) papildymą, priežiūrą ir apsaugą iki jaunuolynas susiformuoja. Žuvę želdiniai per dvejus metus atkuriami.

Iškirsti ažuolynai, klevynai, liepynai, uosynai ir pušynai, augę jiems tinkamose augimvietėse, turi būti vėl atkurti tomis pačiomis medžių rūšimis.

Miškų ūkio ministerija organizuoja miško genofondo apsaugą ir selekcinės sėklininkystės bazės kūrimą, nustato sėklų bei sodmenų kokybės reikalavimus.

19 straipsnis. Medynų auginimas ir kirtimas

Medynų augimą reguliuoja ugdymo ir rekonstrukciniai kirtimai, kitos miškų priežiūros bei žemės derlingumo didinimo priemonės pagal Miškų ūkio ministerijos patvirtintus normatyvus ir taisykles.

Ugdymo kirtimai atliekami nebrandžiuose medynuose jų našumui ir stabilumui didinti bei bioįvairovei išsaugoti. Šiais kirtimais reguliuojamas medynų tankumas ir rūšinė sudėtis.

Sanitariniai kirtimai atliekami miško sveikatingumui palaikyti ir gerinti.

Pagrindiniai kirtimai atliekami laikantis Miškų ūkio ministerijos patvirtintų taisyklių.

Taip pat gali būti atliekami kirtimai kraštovaizdžiui formuoti, biotechninėms priemonėms vykdyti, priešgaisrinėms juostoms įrengti, technologinių įrenginių vietoms paruošti ir kiti kirtimai.

V. MIŠKŲ APSAUGA

20 straipsnis. Miškų apsaugos uždaviniai

Miškas ir jo produkcija saugomi nuo neteisėtų veiksmų: savavališko miško kirtimo, miško naudojimo tvarkos pažeidimų, miško produkcijos grobstymo, miško teršimo, šiukšlinimo, miško padegimo, naminių gyvulių daromos žalos.

Miškas taip pat saugomas nuo ligų, kenkėjų, laukinių žvėrių daromos žalos, gaisrų ir kitų stichinių nelaimių, mechaninių miško dirvožemio ir medžių pakenkimų.

21 straipsnis. Miškų apsauga nuo gaisrų ir stichinių nelaimių

Miškuose privalo būti sukurta ir palaikoma vientisa valstybinė priešgaisrinių priemonių sistema, apimanti stebėjimo, profilaktines ir priešgaisrines saugos priemones. Šią vientisą valstybinę priešgaisrinių priemonių sistemą rengia ir organizuoja jos įgyvendinimą Miškų ūkio ministerija ir jai pavaldžios miškų urėdijos bei valstybiniai parkai kartu su miestų (rajonų)

savivaldybėmis. Miško valdytojai, savininkai, naudotojai ir lankytojai privalo laikytis Miškų priešgaisrinės apsaugos taisyklių. Šias taisykles tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

Miškų urėdijos bei valstybiniai parkai ir savivaldybės skiria lėšų vientisai valstybinei priešgaisrinio stebėjimo ir gaisrų gesinimo sistemai visose miško valdose. Miško valdytojai ir savininkai savo lėšomis įgyvendina profilaktines priešgaisrines priemones (įrengia priešgaisrines juostas ir laužavietes, valo užšlemštą mišką ir kita).

Stichinių nelaimių miškuose atvejais Lietuvos Respublikos Vyriausybė arba jos įgaliota Miškų ūkio ministerija turi teisę nustatyti specialias apsaugos ir nelaimių padarinių šalinimo priemones, kurios yra privalomos visiems miško valdytojams, savininkams ir naudotojams.

22 straipsnis. Miškų apsauga nuo ligų ir kenkėjų

Miško valdytojai, savininkai ir naudotojai turi laikytis Miškų sanitarinės apsaugos taisyklių, informuoti miškų urėdijas bei valstybinius parkus vietose apie medžių ligų ir kenkėjų židinius, nustatytais terminais išvežti iš miško arba tinkamai apsaugoti nuo kenkėjų paliekamą miške spygliuočių medieną. Miškų sanitarinės apsaugos taisykles tvirtina Miškų ūkio ministerija.

Masiniai kenkėjų ir ligų židiniai lokalizuojami ir likviduojami valstybės, miško valdytojų, savininkų ir Miško fondo lėšomis.

23 straipsnis. Miškų apsauga nuo naminių gyvulių ir žvėrių daromos žalos

Naminių gyvulių ganiava valstybinėse miško žemėse draudžiama, išskyrus Miškų ūkio ministerijos numatytus atvejus. Privačiuose miškuose ganiava draudžiama kirtavietėse, natūraliuose ir kultūriniuose iki 20 metų jaunuolynuose.

Medžiojamų žvėrių skaičius miško žemėse, išskyrus specializuotus medžioklei skirtus plotus, turi būti reguliuojamas taip, kad būtų garantuotas ekosistemos stabilumas ir žvėrių skaičiaus bei pašarų išteklų miške pusiausvyra. Reguluojant žvėrių skaičių miške, laikomasi Aplinkos apsaugos ir kitų įstatymų reikalavimų.

24 straipsnis. Miškų apsauga nuo kenksmingos taršos

Miško valdytojai, savininkai ir naudotojai informuoja miškų urėdijas bei valstybinius parkus vietose apie pramoninės taršos poveikį miškams. Leistiną taršos intensyvumą ir žalos miškams atlyginimą reguliuoja Aplinkos apsaugos įstatymas.

Žuvę ar pažeisti miškai, jei nustatyti kaltininkai, turi būti atkuriami teršėjų lėšomis, kitais atvejais – valstybės, specialiųjų fondų, miško valdytojų ir savininkų lėšomis.

VI. ATSAKOMYBĖ UŽ MIŠKŲ ĮSTATYMO PAŽEIDIMUS

25 straipsnis. Atsakomybė

Fiziniai ir juridiniai asmenys, pažeidę Miškų įstatymo reikalavimus, traukiami atsakomybėn Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

26 straipsnis. Neteisėta veika padarytos žalos atlyginimas

Fiziniai ir juridiniai asmenys, padarę žalą miško valdytojų, savininkų ir naudotojų miškui, turtui ir interesams, privalo visiškai ją atlyginti arba, jeigu yra galimybė, atstatyti iki pažeidimo buvusią būklę. Nuostolių apskaičiavimo tvarką nustato įstatymai ir poįstatyminiai aktai.

Mediena, įgyta pažeidžiant šį įstatymą, konfiskuojama valstybės arba savininko naudai įstatymų nustatyta tvarka. Nuostolių sumos išieškomos nukentėjusios šalies naudai. Nuostoliai už žalą, padarytą valstybiniam miškui, išieškomi į Miško fondą.

Pareikšti ieškinius dėl neteisėta veika padarytos žalos turi teisę:

1) miško valdytojai, savininkai ir naudotojai, kurių miškui, turtui ar interesams padaryta žala;

2) miškų naudojimo, atkūrimo ir apsaugos valstybinę kontrolę vykdančios institucijos bei jų pareigūnai už šio įstatymo pažeidimus.

VII. ĮSTATYMO ĮSIGALIOJIMAS

27 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

Šis įstatymas įsigalioja nuo 1995 m. sausio 1 dienos.

Įsigaliojus Lietuvos Respublikos miškų įstatymui, netenka galios Lietuvos Respublikos miškų kodeksas (Žin., 1979, Nr. 19- 241).

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

ALGIRDAS BRAZAUSKAS